

DARWINS BREVVEKSLING MED PROFESSOR JAPETUS STEENSTRUP

VED

JOH. STEENSTRUP

I denne Tid, da Tanken saa stærkt beskæftiger sig med Darwin i Anledning af Hundredaarsdagen efter hans Fødsel og den snart forestaaende Halvhundredaarsdag, efter at hans Hovedværk om Arternes Oprindelse udkom, kunde der være Grund til at minde om et enkelt Tidsafsnit af hans Liv, da han stod i nøje Samvirken med danske Naturforskere. I den store Samling Breve, som min Fader efterlod sig ved sin Død, findes der henved en Snes, ofte ret omfattende Breve fra Darwin. De allerfleste af dem stammer fra Aarene 1847—1854, da Darwin var stærkt optaget af sine Undersøgelser over Rankefødderne. Cirripedierne, saaledes som deres latinske Navn er, er nogle højst besynderlige Krebsdyr, der i deres unge Alder svømmer frit omkring, men paa et bestemt Trin i Udviklingen sætter de sig med deres Hoved fast paa Klipper og Sten, Skibe, Træstammer, Hvaler, Skildpadder og andre Dyr; her omgiver de sig med Kalkskaller og omdanner sig i det hele saaledes, at man knap kan genkende dem som Krebsdyr. Med deres bøjelige, traadformede Fødder hvirvle de stadig en Vandstrøm ned i deres Kappenhule og faa derved fat i de Smaaorganismer, hvorefter de lever. Rankefødderne var kun lidet studerede før Darwins Tid; han havde paa sin Jordomsejling med „Beagle“ i Sydamerika truffet forskellige højst mærkelige Medlemmer af denne Gruppe, og for at forstaa disse følte han Trang til at undersøge den hele Dyregruppes systematiske Stilling, dens anatomiske og biologiske Forhold, saavel de nulevende som fossile Arter af den.

Gennem Darwins meget gode Ven Professor Forchhammer fik Steenstrup en Anmodning om at yde Darwin Hjælp ved

dette Arbejde, og Steenstrup, som altid havde beundret den geniale Forskers skarpe Syn og hans frie og dybe Blik paa alle Naturens Forhold, tog sig ivrig af Sagen. Han var saa meget mere interesseret i den, som han selv havde studeret nulevende og uddøde Cirripedier og i en af sine tidligste Afhandlinger behandlet vor Kridtformations fossile Rankefødder, et Arbejde, som Darwin meget beundrede. Og Darwin viste sig i høj Grad erkendtlig for al den Hjælp, han fik, og hans Beskedenhed og Elskværdighed, som drog alle til ham, kommer da ogsaa fuldt frem i disse Breve. Han skriver saaledes til Steenstrup allerede ^{30/12} 1849: „Lad mig igen bringe Dem min oprigtigste Tak for al den meget store Venlighed, De har vist mig. Jeg forsikrer Dem om, at jeg anser det blot at modtage et Brev fra Forfatteren af Skriftet om de vekslende Generationsrækker som en Glæde og en Ære.“ I en Række andre Breve giver han paa lignende Maade sin Taknemmelighed Ord, men ligeledes sin Bekymring over, at Steenstrup derved drages bort fra langt vigtigere Arbejder.

Men Forchhammer havde da ogsaa sendt Darwin en stor Del Forsteninger fra det geologiske Museum, Steenstrup havde oversendt hele det zoologiske Museums Samling og givet ham en Række Oplysninger om disse Dyr og deres Behandling i den nordiske Litteratur, han havde skaffet ham til Laans den skaanske Samler og Videnskabsmand Angelins store Samling fra Lund. Da Darwins forskellige Arbejder om Cirripedierne udkom, udtalte han da ogsaa i dem sin dybe Erkendtlighed for den Hjælp, han havde modtaget. I sine Breve til Darwin havde Steenstrup i øvrigt ogsaa berettet om andre naturvidenskabelige Forhold, og han havde fortalt ham om Opdagelsen af Køkkenmøddingerne og deres Betydning for Forhistorien.

Darwins Arbejde over Rankefødderne var kun et Stadium paa hans videnskabelige Vej, der snart skulde gaa i andre Retninger; fem Aar senere udkom hans Bog om Arternes Oprindelse. Men alle Darwins Biografer er enige om, at selv om han til sidst trættedes af disse otte Aars Virken med en enkelt Dyregruppe, har den været højst lærerig for hans egen Udvik-

ling, den lod ham se, hvad der maatte være det rette Grundlag ved en Deling af Dyrene i naturlige Grupper, den lærte ham — siger Huxley — det Maal af Spekulation, som hans Fakta kunde taale.

Hans Breve til Steenstrup var i den følgende Tid faa, selv om Forbindelsen mellem dem vedblev. Saaledes sendte Darwin Steenstrup et 1864 taget Fotografi af sig, som forekommer mig at vise en stærkere, mere ungdommelig Kraft og en finere Skønhed end de Billeder af ham, man oftest ser, men en Reproduktion af det har desværre ikke været mulig. Det sidste Brev, Steenstrup modtog fra Darwin, er skrevet den 28. Juli 1881, 9 Maaneder før hans Død. Brevet meddeles her i en Gengivelse, men for bedre at forstaa det maa et Par enkelte Oplysninger hidsættes. Steenstrup havde paavist den saakaldte Hectocotyldannelse som et hos Blæksprutterne forekommende almindeligt Forhold. Den bestaar i, at den ene af Dyrets Arme under Væksten omdannes til et Organ i Forplantningens Tjeneste og endog hos enkelte Former af Blæksprutter ved Parringen løsnes og holder sig levende og bevægelig i Hunnens Kappenhule. Overfor Darwins Udviklingslære havde Steenstrup stærke kritiske Tvivl, han kom jævnlig ind paa Læren i sine Forelæsninger for Medicinerne, og allerede 1867 eller 1868 holdt han særlige Forelæsninger over Evolutionslæren for Zoologer; hans Tanker om den var Darwin vel bekendte. Brevet lyder saaledes:

Kære Sir,

Jeg har modtaget Deres Afhandlinger, og jeg haaber, at De vil tillade mig at takke Dem ret oprigtig, fordi De saa venlig mindes mig, lige fra de gamle Dage, der nu ligger saa langt tilbage, da De hjalp mig paa saa væsentlig en Maade ved mit Værk om Cirripedierne. Jeg har læst med Interesse det franske Uddrag; thi Hectocotyldannelsen har altid slaaet mig med Forbavselse. Det vilde, tror jeg, sætte enhver Evolutionist i Forlegenhed at skulle finde ud af de Trin, gennem hvilke de mandlige Cephalopoders Arme er blevne omformede. — Hvor jeg dog kunde ønske, at De troede paa en Evolution, thi jeg

har altid æret Deres mange store Fortjenester af Naturhistorien, som vi begge har viet vort Liv hver ad sine Veje.

Jeg forbliver med største Højagtelse, kære Sir,

Deres trofaste

Charles Darwin.

Tilhænger af Evolutionslæren blev Steenstrup aldrig, men da Darwin døde den 19. April 1882, var Steenstrup ivrig virksom for, at ogsaa vi Danske hædrede den store Naturforskers Minde, og han var Medindbyder, da der indsamledes til „Darwinian Fund“.

July 28th 1881.

DOWN,
BECKENHAM, KENT
RAILWAY STATION
ORPINGTON. S.E.R.

My dear Sir

I have received your Eps eps, & I
hope that you will allow me
to thank you very sincerely
for your kind recollection of
me, ever since the old days,
now long past, when you aided
me in so important a manner
in my work on Cirripedes.

I have read with interest the French
abstract, for hectorisation has
always struck me with astonishment.

It would, I suppose, puzzle
any evolutionist to trace the
steps of which the arms of
the modern Cephalopod have been
modified. — How I wish

that you believed in evolution,
for I have always honoured
you many great services
in the cause of natural
history, to which we

how both devoted our lives
to our own ways.

I remain with the highest

respect
My dear Sir

Yours very faithfully

Charles Darwin